

## БИОГРАФИЈА СЛАВНОГ ТРУДБЕНИКА (пародија)

ДРАГАНА БЕДОВ<sup>1</sup>, БРАНА ДИМИТРИЈЕВИЋ<sup>2</sup>

*Техничка школа „Милева Марић-Ајнштајн“, Нови Сад  
Академија медицинских наука Српског лекарског друштва*

**Резиме:** Недавно је у заоставштини Милоша Ђорића пронађена песма „Биографија славног трудбеника (пародија)“, о Радовану Данићу, дугогодишњем председнику Астрономског друштва „Руђер Бошковић“. Овде је дата пронађена песма са подацима везаним за њено налажење, Милоша Ђорића и разматрање могућег ауторства.

Недавно је благодарећи др Ивану Ђорићу, хирургу ортопеду у пензији, у заоставштини његовог стрица др Милоша Ђорића нађена песма под горњим насловом, штампана на ћириличној писаћој машини, на хартији формата А4, која носи „потпис“ – „В“!?

Др Милош Ђорић рођен је у Нишу крајем септембра по јулијанском календару (10. октобра по новом), као пето дете др Николе Ђорића и Јулке. Отац му је у то доба био срески лекар (Бедов, 2010).

Сасвим је заборављено да је потоњи специјалиста дерматовенеролог др Милош Ђорић, уочи ратова (1912 – 1918) припадао књижевној ђачкој дружини „Јавор“, и да је своје у то доба запажене пародије објављивао у листу *Пијемонт*, под псеудонимом *Уздах Сутончић*. Као државни питомац почео је студије медицине у Нансију, које прекида због почетка Првог светског рата. Током Катастрофе и Повлачења 1915/16 Милош је као лекар у саставу Моравске сталне војне болнице „код Ћеле куле“, с којом ће преко Призрена, Ђаковице, Подгорице и Скадра стићи до острва Видо.

Био је вршњак др Радована Раде Данића,<sup>1</sup> али и Станислава Винавера, с којим ће остати доживотни пријатељ. Припадник једне од несрећнијих генерација, коју су чекала велика искушења кроз ни више ни мање него два светска рата.

---

<sup>1</sup> О Радовану Данићу види Димитријевић (2007а,б и [www.rastko.net/medicina](http://www.rastko.net/medicina)).

Па иако се др Милош Ђорић читавог свог живота бавио и књижевним радом, иако нађена песма „Биографија славног трудбеника“, поприлично одговара његовом ироничном и пародичном стилу писања, ипак то не мора да значи да је песма његова; вероватније је – Винаверова.

У прилог потоњег могло би се – за сада, осим „потписа“ „В.“ – хипотетички навести следеће. Сва тројица – Ђорић, Винавер, Данић – су се познавали међусобно, још из гимназијских дана. Свој тројици очеви су били истакнути лекари тога доба. Сва тројица су припадници исте, већ поменуте несрећне генерације. Али, све ово до сада само говори да је писац „Биографије...“ до у танчина познавао живот и прикљученија др Радована Раде Данића, али нам још не казује ко је од ове двојице ову песму одиста саставио – Ђорић или Винавер? Отуда се, док се ово питање сасвим не рашчисти, у прилог Винаверу може навести само још овај – не баш безначајан – аргумент. Наиме, одмах после Другог светског рата др Милош Ђорић је био службено (а и по казни) пребачен у Ниш, док је Винавер тада у Београду, и уређује лист „Републику“. Последња трећина „Биографије...“ а под поднасловом „Астроном...“ говори о збивањима у Београду. Писац „Биографије...“ – као што се из самог текста види – је ту *непосредни сведок*, иако догађаје интерпретира на свој начин – пародично.

Нада Винавер, снаха покојног Станислава, професор књижевности у пензији, и познавалац Винаверовог дела, одлучно пориче да ова песма припада њему. Стил, израз, речник нису Станислављеви каже она.

Остаје тако нада да ће се непосредни сведок и писац ових стихова, једном наћи.

## Литература

- Бедов Д.: 2010, *Књижевно дело Милоша Ђорића*, магистарски рад, Нови Сад.
- Димитријевић Б.: 2007а, „Заслужна породица Данић – порекло, родослов, лик др Јована Данића“, Зборник радова конференције Развој астрономије у Срба IV, *Публ. Астрон. друштва „Руђер Бошковић“*, 7, 345.
- Димитријевић Б.: 2007б, „Др Радован Рада Данић – најбољи чичин ђак“, Зборник радова конференције Развој астрономије у Срба IV, *Публ. Астрон. друштва „Руђер Бошковић“*, 7, 357. Такође: [www.rastko.net/medicina](http://www.rastko.net/medicina)
- Димитријевић Б.: *Хамелбушки пренад и развој српске астрономије*, [www.rastko.net/medicina](http://www.rastko.net/medicina).

**БИОГРАФИЈА СЛАВНОГ ТРУДБЕНИКА**

*Посвета:*

*Усхићеној љуби хирурга и глумца,  
 Што кроз љубав нежну сав од среће бунца,  
 Славној жени једног славног астронома,  
 Што планете јури с балкона свог дома,  
 Другарици нашој звездоловца дивног,  
 Колико маторог толк'о и наивног,  
 А са жељом да га чува од свих зала,  
 Злих очију, бува и пуног бокала,  
 Па да их обоје Господ Бог поживи,  
 Мада за зулуме ми им нисмо криви!  
 Ох, Господе благи, да смешнијех чуда,  
 Шта ће све да трпи ова земља луда,  
 И шта све се на њој ту и онде нађе,  
 Од туге и смеха свашта да те снађе!  
 К'о Његош сам преша решето и сито,  
 Па би да вам речем нешто сликовито,  
 Жалим што је живот ови кратак много,  
 Те ни о свачему причат не бих мог'о,  
 Али ће ви рећи мува што све краде,  
 Знања и умења толико да даде,  
 Да се створи таленат доктор – Данић Раде!*

**I ГЛУМАЦ**

Рођен је у кући славнога лекара,  
 Бележи хроника, намигуша стара,  
 Док из ока сева варница к'о ватра,  
 То дете је дело једног – психијатра!  
 На Варош капији, у ускоме шору,  
 Крај Народне банке овом малом створу,  
 Деведесет треће и у зимске дане,  
 Морао је први ту данак да сване,  
 Швалерај к'о дете частвоват је знао,  
 О чему је јасне доказе тад дао!  
 Дете било бистро, а нарав му ведра,  
 Те многи мислише: не гине катедра,  
 Ал' још у детињству он у леве скрете,  
 У глумачку фајту мал'те не улете.  
 Лептир машна, шешир, обад од два хвата,  
 Сва му позоришна отворише врата,  
 Он поче да игра и гестукулира,

И чувене глумце игром имитира,  
 Никад није, веле, да само штатира,  
 Ни глумице редом да штипка и дира!...  
 Отпоче да пише и песме и прозе,  
 Чак је режирао „Смешне прециозе“!  
 Ви ме сад питате где научи Рада,  
 Толике улоге из светских комада?  
 Глумачко искуство, то није фикција,  
 Усади у њега баш Божа „дикција“,  
 Познати режисер наше старе школе,  
 Ког генерације старе много воле,  
 Партнерка му беше славна Жандар – Мара,  
 Црноока мома из села Страгара,  
 Љупка, гласовита, вицкаста, лажара,  
 Поучи га тада из свог репертоара...  
 Па из Бумс-колора, славни чика Гавра,  
 Па у гимназији салепција Ставра,  
 Сви су они били учитељи бајни,  
 Где глуму изучи овај глумац сјајни!  
 Режију комада научи га Вера,  
 Код познатог свима Трише лицитера,  
 Језик и дикција овог славног тића,  
 Труд и рад су Мике Расантијевића.  
 Ето, с таквом школом он је спреман био,  
 И сваког би глумца страног победио,  
 Још онда критика знала је да пише,  
 Да Коклен и Вејан њему завидише.  
 Цео је Београд вол'о глумца Раду,  
 Могли би за њега и главу да даду,  
 А гимназијалке к'о и шипарице,  
 Обожавале га, пиљиле у лице,  
 Док он већ позира Талију и Кина,  
 Са осмехом гледа слатка лица њина.  
 Љубазно им увек отпоздравит знао,  
 Сваки његов поглед за њих значи: „јао“!  
 Све ја тако ишло до после матуре,  
 Обожавале га шипарице, цуре,  
 Али по матури за њих не би мира,  
 Он у Минхен крену глуму да – студира!

Шта је после било, ту анали ћуте,  
 Ваљ'да и због тога и тур му пожуте,  
 Због разочарења друго сунце сину,  
 Па другог семестра плус на – медицину!

II ЛЕКАР

У Минхену стара Рамбергова школа,  
 Ни сањала није каква је то лола,  
 Што се из Србије на њу плаха сручи,  
 У циљу да занат докторски научи.  
 Пошто виде да од глумачког заната,  
 Тешко је живети, онда овај бата,  
 Свом снагом се баци сад на медицину,  
 К'о што доликује славног оца сину!  
 Из Минхена пређе на Швајцарске школе,  
 Да изучи све што неутралци воле,  
 И да и швајцарске кравице помузе,  
 Пошто му свилене раскопчају блузе.  
 Кроз ратове за све време ратног стања,  
 Он покупи много хируршкога знања,  
 Код Миклоша старог и код Де-Мервена,  
 Ради к'о кртица, не треба му смена.  
 Па кад школу, најзад, заврши у Берну,  
 Он после у Нишу сrete љубу верну.  
 Те му кум постаде неки доктор Јаша,  
 Што кући долази у пратњи гајдаша.  
 (Ово беше само због потребе стиха,  
 Док уствари није оваква му психа,  
 Јер и он је лекар од старог типа,  
 Дијагнозу ставља само кад опипа,  
 У друштву понекад воли и да слаже,  
 Али ми га знамо, то му не помаже.)  
 И сад чувен поста хирург доктор Рада,  
 Кад научи добро и ножем да влада,  
 Па је скупљ'о друштво, докторе што пију,  
 Док жена изучи добро оклагију.  
 Народу је своје користио јавно,  
 У предратно к'о и ратно време славно,  
 Опериса многе болесне и здраве,  
 Понајчешће људе, волове и краве,  
 Док га једни грде, други га баш славе,  
 Ћуте само они што сасвим заглаве!  
 Секао људима прсте, ноге, руке,  
 И то без рекламе, без хуке и буке.  
 Свој хируршки барјак цео је развио,  
 И од жена редом обљубљен је био.  
 Док га у сред рата, банбадава, цабе,  
 У немачки лагер одведоше Швабе.

И тамо је Рада бравуре правио,  
 То сведочи сваки ко је оздравио.  
 Било да питате сво нирбершко робље,  
 Ил' да посетите и лагерско гробље...  
 Далеко су умни пути доктор-Раде,  
 О томе се писат' још много имаде,  
 Ал' је у Нирнбергу, то сви Срби знају,  
 Од астрономије уфатијо мају,  
 Кроз немеске књиге и стрпљење наше,  
 Звизну доктор Рада право у звездаше!  
 Кад из рата после својој кући стиже,  
 Верну љубу своју у небеса диже,  
 Јер га је чувала, хранила к'о дете,  
 У ропство му слала богате пакете.  
 То јој Рада никад заборавит' неће,  
 Па с ропства изашав донесе јој цвеће.  
 (Он је увек пажљив у те посне дане,  
 С те црквене тачке момак је без мане.)  
 И љубав јој њену к'о цветак залива,  
 Добрим црним вином или криглом пива.

### III АСТРОНОМ

У улици древној Страхињића Бана,  
 Има једна кућа висока, узана.  
 На другоме спрату живи лекар војни,  
 На њему су значке и знаци убојни.  
 Има младу жену што се зове Деса,  
 И која се увек од помисли стреса,  
 Да под старост дању по пијаци јури,  
 А по сву ноћ благу у небеса зури!  
 У тој кући лепој, на другоме спрату,  
 Опсерваторију начини богату  
 Знаменити лекар доктор Данић Рада,  
 И његова жена, симпатична, млада.  
 Он је из Немачке донео дурбине,  
 Па сад на балкону изводи вештине,  
 Целу ноћ у руци држи гаће мушке,  
 И на леђа лежи или потрбушке,  
 И докле зној страшни к'о потоком јури,  
 Он са женом сву ноћ у телескоп зури.  
 Српски народ ружно гледа на те ствари,  
 Мисли на балкону Рада се башкари.

Док он грешник, знојав, уз стотину штета,  
 Кроз дурбин са Десом по Месецу шета!  
 А народ се скупља, кроз прозоре вири,  
 Целу ову сцену пакосно сеири,  
 Чак једном кад беше код њега вечера,  
 Он све госте редом на балкон истера,  
 Свак' на леђа лежи, кроз телескоп гледи,  
 И мора да види шта Рада нареди.  
 Јупитер, Сатурнус, Марс, Месец, Венера,  
 Све то редом Рада кроз дурбин протера,  
 А тек јадни гости гледе сваку тачку,  
 Уствари не виде ни шарену мачку.  
 Али, повлађују домаћину ипак,  
 А у себи мисле: Еве ти га, шипак.  
 Тако наш астроном, добричина стара,  
 Васионом шиба и ветрове ствара,  
 Док му од гостију, махом даме млађе,  
 Јадикују што их ова беда снађе.  
 Све ово гледају гости са балкона,  
 Уз звучне ефекте различнога тона,  
 Па се не зна да л' им то радио свира,  
 Или васиона јавно протестира.  
 Што је сада поч'о један хирург стари,  
 И у васионске да се меша ствари,  
 Док планетни систем ни преко ни сада,  
 Не пожелеле да нос свуд завлачи Рада.  
 Астрономија вам није ни ствар проста,  
 Теорију кад знаш уз искуства доста,  
 Онда купиш алат ил' телескоп боље,  
 Па чучиш и лажеш нас до миле воље!  
 Ал' несреће страшне да ти је видети,  
 Доктор Рада само ако не примети,  
 Да је бубашваба у телескоп стигла,  
 И свих осам својих ногу у вис дигла.  
 Ту се једна таква направи галама,  
 Од које се тресла васиона сама.  
 И сви астрономи светски су сазнали,  
 Да се на Сатурну пожари јављали,  
 Да цела планета у пламену гори,  
 И судар с Месецом да ће да се створи!  
 С фантазије мало ил' уображења,  
 Ти можеш да правиш слична откровења.  
 Им'о је и Рада откровења нова,  
 Виде реп од мачка са суседног крова,

Па нама објасни да испред Месеца,  
Комета некаква Земљи пут пресеца.  
Због тог мацјег репа са суседног крова,  
Дође нашем Ради и титула нова,  
Астрономском друштву престонога града,  
Сад на чело дође доктор Данић Рада!  
Он председник поста, па сад чак шта више  
Прети све нас редом тамо да упише,  
Мада за све ово ми му нисмо криви,  
И нећемо тамо, ни мртви ни живи.  
Он свакоме хоће дурбин да утрапи,  
Да у небо зури докле не излапи.  
Тако доктор Рада све нас редом плаши,  
И по целе ноћи на месецу јаши.  
Пријатељи стари од срца га моле,  
Да већ једном сјаши с тог месеца доле,  
И да пријатеље остави на миру,  
Па да се одморе макар на клавиру.  
Јер од кад им прети све више и више,  
Пријатељи од стра' сви пролив добише.

Изнели смо овде све податке вама,  
Што познати беху до вечерас нама.  
Ко што више знаде о Данићу Ради,  
То нека напише покрајинској влади,  
Или нек' пришије на тур му позади,  
Ил' његовој нека јави млади...  
А биографија ова нек' се чита,  
Свуда где вас когод пита ил' не пита,  
Нека свак' испуни тако дужност своју,  
И – наставиће се у идућем броју.

В.

## **BIOGRAPHY OF GLORIOUS WORKER (A PARODY)**

In bequest of Miloš Djorić, recently was found poem „Biography of glorious worker (a parody), on Radovan Danić, late president of Astronomical society „Rudjer Bošković“. Here is published the found poem with data concerned its discovery, Miloš Djorić and consideration of possible authorship.